

Gorzów Wlkp., dnia 18 sierpnia 2016r.

PS-VIII.431.2.2016.AKra

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Nazwa i adres jednostki kontrolowanej:

**Ośrodek Pomocy Społecznej
w Przewozie, ul. Plac Partyzantów 1, 68-132 Przewóz**

Na podstawie przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016r., poz. 575)
- rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. z 2015r., poz. 1477)

Zespół kontrolny w składzie:

- Agnieszka Kraska – Starszy Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 137-1/2016 z dnia 14 czerwca 2016r. – przewodnicząca Zespołu kontrolnego;
- Marta Radwańska – ekspert do spraw obsługi programów i rejestrów w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 137-2/2016 z dnia 14 czerwca 2016r. – członek Zespołu kontrolnego;

przeprowadził w dniu **16 czerwca 2016 roku** kontrolę problemową w jednostce.

Przed przystąpieniem do kontroli Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

Kontrolę przeprowadzono w obecności p. Doroty Lewandowskiej – Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Przewozie.

Zakresem kontroli realizację zadań gminy z zakresu wspierania rodziny.

W szczególności ocenie poddano:

1. Opracowywanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.
2. Tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

3. Zaangażowanie w interdyscyplinarne działania służące reintegracji rodzin przeżywających problemy w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Dowód: akta kontroli 1- 37

Ocena skontrolowanej działalności:

1. Opracowywanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Gmina Przewóz w dniu kontroli przedłożyła Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015-2018, przyjęty Uchwałą Nr VII/41/2015 Rady Gminy w Przewozie z dnia 25 czerwca 2015 r. Obowiązek opracowania programu stanowi jedno z zadań własnych gminy, przewidzianych w art. 176 ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Cel główny został zdefiniowany jako „zapewnienie kompleksowego wsparcia dzieciom i rodzinie oraz pomoc w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej”, co wpisuje się w ideę sporządzania takiego opracowania, stanowiącego wyznacznik dla dalszych działań samorządu w tym obszarze. Dokonano analizy w zakresie realizacji celów szczegółowych, regulujących kwestię wspierania rodziny w Gminie. Wśród celów programu przewidziano m.in.:

a) diagnozowanie środowisk rodzinnych - diagnozowanie środowisk rodzinnych w Gminie Przewóz odbywa się głównie przy udziale pracowników socjalnych, zatrudnionych przez OPS. Ośrodek zatrudnia 2 pracowników socjalnych. Pracownicy w ramach wizyt u klientów i przeprowadzania wywiadów środowiskowych zapoznają się z sytuacją rodzin objętych pomocą społeczną. Ponadto, zgodnie z ustaleniami kontroli oraz według wyjaśnień Kierownika jednostki, reagują na sygnały od mieszkańców, zgłaszane bezpośrednio lub telefonicznie;

b) zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących - rodziny zagrożone kryzysem obejmowane są wsparciem ze strony Ośrodka. Pracownicy socjalni na bieżąco diagnozują potrzeby w tym zakresie. W sytuacji stwierdzenia konieczności objęcia wsparciem jakiegokolwiek z rodzin, zgodnie z deklaracjami Kierownika OPS-u, podejmowane są niezwłocznie działania wspierające, tj. wskazanie możliwych rozwiązań (np. skorzystanie ze specjalistycznego poradnictwa) pomoc w napisaniu wniosku o pomoc. Ponadto w latach 2013-2013 38 rodzin, w tym 28 rodzin z dziećmi, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dotkniętych problemami opiekuńczo-wychowawczymi, było objętych wsparciem w formie udziału w projekcie „Aktywni w gminie – aktywni w życiu” współfinansowanym przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (Program Operacyjny Kapitał Ludzki- priorytet VII Promocja integracji społecznej - działanie 7.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji -7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej”). Od tego czasu nie przeprowadzono w przy udziale Ośrodka żadnych projektów służących podniesieniu kompetencji wychowawczych rodziców. Z wyjaśnień Kierownika Ośrodka wynika, że główną

przyczyną braku działań w tym zakresie była niechęć ze strony mieszkańców do udziału w takich projektach. Zbyt mała ilość osób chętnych do udziału w projektach uniemożliwiała składanie wniosków o dofinansowywanie takich inicjatyw. Tych wyjaśnień nie potwierdza liczba 28 uczestniczących we wcześniejszym projekcie rodzin, co świadczy o możliwości organizacji takiego przedsięwzięcia, przy wykorzystaniu kompletnego wachlarza narzędzi motywacyjnych. Jednocześnie nie wykazano w analizowanym okresie działań, mających na celu podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców.

c) wsparcie interdyscyplinarne dzieci i rodzin naturalnych - realizacja celów założonych w gminnym programie odbywa się przy udziale Policji oraz pielęgniarek. Caritas działający przy lokalnej parafii pozyskuje informacje od Ośrodka do sporządzania list osób korzystających z pomocy. W opinii p. Kierownik współpraca z Powiatowym Centrum Rodzinie w Żarach przebiega prawidłowo. Ośrodek bierze np. udział w konsultacjach odnośnie ustalenia rodzin, z których dzieci mają finansowane kolonie przez powiat.

W programie znalazł się zapis dotyczący jednego z kluczowych zadań samorządu gminnego w zakresie wspierania rodziny, jakim jest zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny. Zatrudnienie asystenta rodziny ujęto jako zadanie nieobligatoryjne, na co wskazuje zapis o „możliwości zatrudnienia asystentów rodziny w celu aktywnego wspierania rodziny wychowującej dzieci”. Potraktowanie wsparcia rodziny w postaci asystenta jako zadania nieobowiązkowego świadczy o niewłaściwym rozumieniu wynikających z ustaw obowiązków. Samorząd zobligowany jest do takiej organizacji systemu, który zapewni rodzinom przeżywającym trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci, wsparcie w postaci asystenta rodziny, co wynika z art. 176 pkt. 3 lit. a – „do zadań własnych gminy należy zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa”.

W celu kompletnej oceny stopnia realizacji założeń programu w 2015 r., w dniu 12 lipca 2016r. zwrócono się w ramach postępowania kontrolnego do Wójta Gminy z prośbą o przedłożenie kopii dodatkowej dokumentacji, tj. sprawozdania z realizacji zadań przewidzianych w programie za 2015 r. W odpowiedzi z dn. 15 lipca 2016r. Wójt Gminy Przewóz poinformował tut. Wydział, że nie zostało przedłożone Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji ww. zadań i nie zostały przedstawione potrzeby związane z wykonaniem tych zadań. Tym samym, Gmina Przewóz nie wypełnia obowiązku ustawowego, wynikającego z art. 179 ust. 1 cytowanej ustawy. Brak sprawozdania z realizacji programu uniemożliwia kompleksową ocenę stopnia realizacji przewidzianych w nim celów oraz odniesienia się do potrzeb gminy w tym zakresie.

Ujęcie zatrudnienia asystenta rodziny jako zadania fakultatywnego stanowi istotne uchybienie merytoryczne programu. Pozostałe cele ujęte w gminnym programie są zgodne

z założeniami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Nie zrealizowano zadań dot. zatrudniania asystenta rodziny w gminie oraz organizowania szkoleń i tworzenia warunków do działania rodzin wspierających, o czym mowa szerzej w pkt. 2 niniejszego protokołu.

Dowód: akta kontroli 38- 113

2. Tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Z ustaleń dokonanych w toku kontroli oraz analizy sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu z wykonania przez gminę zadań wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 2012-2015 wynika, że w badanym okresie, i jednocześnie od momentu wejścia w życie ustawy o wspieraniu rodziny, nie funkcjonowały w Gminie Przewóz rodziny wspierające ani placówki wsparcia dziennego, nie zatrudniano także asystenta rodziny. Natomiast w sprawozdaniu MPiPS-03R za 2015 rok wykazano, że na terenie Gminy Przewóz zamieszkują 24 rodziny objęte pomocą społeczną z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

W toku kontroli przyjęto do protokołu pisemne wyjaśnienia Kierownika jednostki odnośnie świadczenia pomocy rodzinom, w których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Jak wynika z wyjaśnień Pani Kierownik, w 2015 roku Ośrodek przeprowadził diagnozę środowiska mieszkańców gminy pod względem potrzeb w zakresie wspierania funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzin. Ustalenia spisano w formie dokumentu pn. „Analiza i ocena sytuacji w wybranych rodzinach wielodzietnych oraz samotnie wychowujących dzieci objętych pomocą społeczną, pod względem wydolności wychowawczych i zabezpieczenia potrzeb dzieci.”. Z dokumentacji tej wynika, że w gminie przebywa 13 rodzin, w których pojawiają się problemy, wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Spośród tych rodzin ustalono, że w 4 rodzinach występuje bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, czy uzależnień. Z ww. dokumentu wynika, że rodzinom tym zadano pytanie, czy wyrażają zgodę / chęć skorzystania z pomocy asystenta rodziny. Żadna z rodzin objętych pomocą z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych nie zadeklarowała chęci otrzymania takiego wsparcia, co nie znajduje jednak potwierdzenia w dokumentacji prowadzonej przez pracownika socjalnego, a zbadanej w toku postępowania kontrolnego. Kierownik oświadczyła, że pracownik socjalny częściej wizytuje te środowiska, celem bieżącego monitoringu sytuacji rodzin, co także nie znajduje odzwierciedlenia w badanych aktach spraw. Kierownik zadeklarowała, że rodziny wymagające wsparcia, obejmowane są pomocą sąsiedzką lub pomocą

osób spokrewnionych z rodziną. Pracownicy socjalni podczas wizyt w środowisku informują o możliwości zostania rodziną wspierającą, co jednak nie zostało potwierdzone badaną dokumentacją. Sytuacja odmowy przyznania przez wskazane rodziny pomocy w formie asystenta rodziny powinna stanowić dla pracownika socjalnego podstawę do wszczęcia pogłębionej pracy socjalnej, m.in. w celu zwiększenia motywacji rodzin do zmiany trudnej sytuacji. Odmowa przyjęcia pomocy ze strony rodziny zatem to dla pracownika socjalnego wzmocniony wysiłek w pracy socjalnej z rodziną. Od czasu dokonania diagnozy rodzin do dnia kontroli nie udało się zmotywować rodzin do przyjęcia podstawowych narzędzi, skutkujących poprawą funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Może to świadczyć o mało efektywnej pracy socjalnej, a w konsekwencji prowadzić do pogłębienia się problemów w rodzinie.

Z wyjaśnień wynika także, że Wójt Gminy Przewóz nie widzi potrzeby zatrudniania asystenta rodziny. Dodatkowo Kierownik oświadczyła, że sytuacja lokalowa Ośrodka Pomocy Społecznej w Przewozie jest trudna – jednostka dysponuje dwoma pomieszczeniami, z których jedno zajmuje kierownik wspólnie z dwoma pracownikami socjalnymi, a drugie pomieszczenia zajmuje 1 pracownik świadczeń rodzinnych wraz ze stażystą. Nie ma zatem pomieszczenia, w którym mógłby pracować asystent rodziny. Wspomnianą sytuację lokalową Ośrodka potwierdzają oględziny obiektu przeprowadzone w toku czynności kontrolnych. W opinii kontrolujących warunki lokalowe nie mogą jednak stanowić argumentu do nie realizowania ustawowych zadań (w zakresie zatrudniania asystenta rodziny).

Z wyjaśnień kierownika jednostki wynika również, że rodzin w których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w rzeczywistości jest mniej niż w sprawozdaniu MPiPS-03-R (w sprawozdaniu wskazano 23 rodziny, a w rzeczywistości rodzin takich jest 13). Kierownik wyjaśniła, że wynika to z faktu, że w sprawozdaniu system automatycznie zalicza do rodzin z bezradnością również rodziny niepełne, co w opinii p. Kierownik nie jest zgodne ze stanem faktycznym, bo nie w każdej rodzinie niepełnej występuje bezradność opiekuńczo-wychowawcza. Powyższe wyjaśnienia zostają przez kontrolujących przyjęte.

Jak deklaruje Kierownik jednostki kontrolowanej, wsparcie w funkcji opiekuńczo-wychowawczej oferowane jest rodzicom przez świetlicę szkolną, działającą przy lokalnej szkole, nie stanowiącej jednak placówki wsparcia dziennego w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zdefiniowane w art. 18-28 cyt. ustawy). Poza tym dzieci mają możliwość skorzystania z Internetu w bibliotece szkolnej. W opinii kontrolujących formy wsparcia oferowane przez gminę rodzinom, a szczególnie najmłodszym jej mieszkańcom, nie są wystarczającym narzędziem pomocy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Inne zadania realizuje świetlica szkolna, inne placówka wsparcia dziennego.

Gmina świadczy poradnictwo prawne. Przez 4 dni w tygodniu (od poniedziałku do środy oraz w piątki w godz. 8:00-12:00) w Urzędzie Gminy dyżuruje prawnik, z usług którego mogą

skorzystać klienci pomocy społecznej, posiadacze Karty Dużej Rodziny, kombatancki, osoby będące ofiarami represji wojennych oraz osoby w wieku do 26 r.ż. i powyżej 65 r.ż. Jak wyjaśniono w toku kontroli, Ośrodek Pomocy Społecznej nie posiada informacji odnośnie ewidencji terminów i tematyki udzielonych porad prawnych. Usługi te nie wspomagają zatem w praktyce procesu wsparcia Klienta.

Z wyjaśnień Kierownika wynika, że klienci są również informowani o możliwości skorzystania z poradnictwa świadczonego na terenie powiatu żarskiego, oferowanego przez inny podmiot niż Gmina Przewóz. Osoby potrzebujące poradnictwa prawnego, socjalnego, psychologicznego, pedagogicznego, konsultacji psychiatrycznej, czy też zainteresowane uczestnictwem w grupach wsparcia i zajęciach psychoedukacyjnych, informowane są o działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej przy Lubuskim Ruchu na Rzecz Kobiet i Rodziny „Żar” w Żarach, czynnym od poniedziałku do piątku w godz. od 16:00 do 18:00. W toku kontroli nie znaleziono dowodów na wymianę informacji pomiędzy Ośrodkami, co miałooby szansę wzbogacić proces pomocy tym rodzinom.

W celu zbadania zasadności wprowadzenia wsparcia w postaci asystenta w rodzinach objętych pomocą pracownika socjalnego z rodziną przeżywającą trudności, poddano analizie sytuację 4 rodzin, w których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Wyboru rodzin dokonano w toku analizy sytuacji rodzin opisanych we wspomnianej diagnozie, sporządzonej przez Ośrodek. Dalszej, szczegółowej ocenie poddano teczki tych rodzin, w których nawarstwiały się problemy opiekuńczo-wychowawcze, co w opinii kontrolujących pretendowało do udzielenia wsparcia asystenta rodziny. Spośród 13 rodzin, numerowanych kolejno w cyt. diagnozie, wybrano rodziny opisane pod numerem 4, 8, 10 i 12.

Z analizy dokumentacji rodzin przejawiających bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynika, że rodziny te zostały objęte pomocą przez pracownika socjalnego. W toku kontroli zbadano dokumentację pracownika socjalnego, celem ustalenia formy i zakresu udzielanego wsparcia. Z analizy zapisów zawartych w wywiadach środowiskowych, przeprowadzanych w rodzinach nr 4, 8, 10 i 12 wynika, że w rubryce „praca socjalna” działania dokumentowane były jedynie w formie zapisów: „wizyta” lub „porada indywidualna”. W teście rodzin brak było notatek z wizyt czy dokumentowania ustaleń. Dokumentacja pokazuje, że w kontrolowanym okresie wszystkie rodziny były wizytowane przez pracownika socjalnego kilkakrotnie, w każdym przypadku złożenia wniosku o przyznanie pomocy pieniężnej w ramach systemu pomocy społecznej. Wszystkie teczki rodzin zawierają wnioski Klientów o pomoc finansową, kwestionariusze rodzinnego wywiadu środowiskowego (wraz z aktualizacjami), decyzje dot. przyznania świadczeń. Z jedną z rodzin zawarty był kontrakt socjalny na okoliczność aktywizacji zawodowej członka rodziny, a w dwóch rodzinach aktywizowano jej członków poprzez angażowanie w prace społecznie użyteczne. Plany pomocy były ujęte

wyłącznie w arkuszu kwestionariusza wywiadu środowiskowego, brakowało precyzyjnych zapisów dot. planowanej i celowej pracy z rodziną, zmierzającej do poprawy sytuacji Klientów. W żadnych z kontrolowanych akt klientów nie planowano udzielenia wsparcia w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego, podniesienia funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Brak planu pomocy, ukierunkowanego na rozwiązanie głównego problemu rodziny w ramach pracy socjalnej nie pozwala na obiektywną ocenę zachodzących zmian w danym zakresie pracy z rodziną. Nie można zatem mówić o braku zasadności pomocy w ramach systemu wsparcia rodziny.

W opinii kontrolujących wszystkie opisane powyżej przypadki wpisują się w katalog sytuacji wymagających konieczności wsparcia rodzin przez samorząd gminny w formie współpracy z asystentem rodziny. Analizowane rodziny wymagają codziennego, systematycznego i zaplanowanego wsparcia. Asystent rodziny odpowiada za udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, czy psychologicznych. Częstym problemem diagnozowanym wśród rodzin będących w kręgu zainteresowania pomocy społecznej jest brak umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego. Wśród analizowanych przypadków rodzin odnotowuje się problem ubóstwa i uzależnienia, gdzie jest podwyższone ryzyko niewłaściwego sprawowania opieki. Występujący w rodzinach problem ubóstwa wynika niejednokrotnie z bezrobocia, podczas gdy rolą asystenta rodziny jest także m.in. motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz udzielanie pomocy w poszukiwaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej. Ponadto opieką objęte są rodziny wielodzietne i niepełne, gdzie wskazane jest wsparcie w postaci asystenta rodziny.

W toku kontroli zbadano także działania Ośrodka Pomocy Społecznej na rzecz reintegracji rodzin, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej. Ustalono, że w pieczy zastępczej przebywa obecnie 5 dzieci pochodzących z terenu gminy, z tego 4 dzieci przebywają w Domu Dziecka w Lubsku, a 1 w Domu Dziecka w Żarach. Rodzice dzieci przebywających w Lubsku wyprowadzili się z terenu gminy Przewóz na teren gminy Łęknica. Zmiana miejsca zamieszkania spowodowała, że gmina Przewóz przestała być właściwa do prowadzenia pracy na rzecz reintegracji, współfinansuje jednak pobyt dzieci w pieczy zastępczej. Na terenie gminy Przewóz nadal zamieszkuje babcia dzieci, więc Ośrodek Pomocy Społecznej regularnie wspiera babcię w formie specjalnych zasiłków celowych z przeznaczeniem na pokrycie wydatków związanych z urlopowaniem wnucząt (w okresie od grudnia 2015r. do dnia kontroli babcia otrzymała 4 zasiłki w kwotach 200-500 zł na ww. cel). Jak wynika z dokumentacji i wyjaśnień pracowników socjalnych OPS Przewóz

trwała reintegracja rodziny nie jest możliwa (tj. pod opiekę babci) z uwagi na niewłaściwe warunki mieszkaniowe oraz postawy wychowawcze. W toku kontroli uznano za właściwe, że Ośrodek Pomocy Społecznej wspierając finansowo babcię (pomimo przekroczenia kryterium dochodowego) i monitorując rodzinę podczas wizyt wnucząt, dba o podtrzymywanie więzi pomiędzy dziećmi a ich rodziną naturalną.

Oдноśnie dziecka przebywającego w placówce w Żarach, na podstawie dokumentacji pracownika socjalnego z zakresu pracy socjalnej świadczonej matce dziecka stwierdzono, że matka otrzymuje regularnie pomoc finansową w formie zasiłków celowych, jest motywowana do leczenia uzależnień oraz do właściwego wypełniania ról społecznych. Na tej podstawie uznano, że Ośrodek podejmuje działania zmierzające do przywrócenia realizacji przez matkę funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Dowód: akta kontroli 38- 113

3. Zaangażowanie w interdyscyplinarne działania służące reintegracji rodzin przeżywających problemy w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

W toku kontroli zbadano czy pracownik Ośrodka uczestniczy w sporządzaniu przez placówkę opiekuńczo-wychowawczą planu pomocy dla dziecka umieszczonego w Domu Dziecka w Żarach i w sporządzaniu opinii, o której mowa w art. 100 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W kontrolowanych aktach sprawy wpięty był plan pomocy dziecku z dnia 20.07.2014r., w sporządzaniu którego uczestniczył pracownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Przewozie. Po tym czasie pracownik Ośrodka nie uczestniczył w posiedzeniu Zespołu ds. oceny sytuacji dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, a kierunek pracy z dzieckiem ustalany był telefonicznie pomiędzy pracownikiem socjalnym placówki w Żarach a pracownikiem Ośrodka w Przewozie. W aktach kontroli znajdowała się kopia planu pomocy dziecku z dnia 20.05.2015r., ale w posiedzeniu Zespołu w Domu Dziecka w Żarach pracownik OPS nie uczestniczył. W planie tym jako cel przyjęty do realizacji wskazano powrót dziecka do rodziny. W opinii kontrolujących określenie celu pracy z dzieckiem, sformułowanego w planie pomocy przez Dom Dziecka w Żarach, zmierzającego do powrotu do matki jest w obecnej sytuacji nieadekwatne do stanu faktycznego (z treści dokumentacji wynika, że matka nadal nie wypełnia właściwie ról społecznych, ani nie podejmuje działań zmierzających do naprawy sytuacji życiowej). W aktach kontroli nie było planu pomocy z bieżącego okresu, choć pracownik socjalny deklarował, że uczestniczył w ustaleniach telefonicznych z placówką, sporządzającą plan dla dziecka. W aktach kontroli nie było także opinii, sporządzonej w oparciu o art. 100 ust. 4a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Dowód: akta kontroli 38- 113

WNIOSKI:

W toku kontroli stwierdzono:

1. Brak realizacji zadań nałożonych na gminę ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w zakresie:
  - a) pomocy asystenta rodziny,
  - b) pomocy rodzin wspierających,
  - c) pomocy w formie placówek wsparcia dziennego,
  - d) dostępu do poradnictwa psychologicznego,
  - e) braku sprawozdania Wójta z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawienia potrzeb związanych z realizacją zadań ustawowych.
2. Sformułowania gminnego programu wspierania rodziny nie są adekwatne do ustawowych uregulowań nałożonych na gminę w zakresie organizowania wsparcia asystenta rodziny.
3. Niepełne zaangażowanie pracownika socjalnego w dokonywanie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, regularne sporządzanie planu pomocy dziecku oraz sporządzanie opinii odnośnie dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej (art. 100 ust. 4a cytowanej ustawy).
4. Praca z rodzinami przejawiającymi bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego nie jest planowana i realizowana adekwatnie do występujących tam potrzeb.

Wnioski wskazane w punktach 1, 3 i 4 stanowią istotne uchybienia, a wniosek zawarty w pkt 2 stanowi uchybienie w realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zalecenia pokontrolne:

Mając na uwadze stwierdzone uchybienia, na podstawie art.197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 13.2 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli **zalecam:**

1. Obejmować wsparciem asystenta rodziny ze zdiagnozowaną bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
2. Podjąć działania zmierzające do powstania rodzin wspierających w gminie.
3. Podjąć działania zmierzające do powstania placówki wsparcia dziennego.
4. Zapewniać klientom poradnictwo specjalistyczne (w tym psychologiczne) oraz prowadzić ewidencję udzielonych porad.

5. W kolejnym Gminnym Programie Wspierania Rodziny (na lata po 2017 r.) ująć zapisy dotyczące obejmowania rodzin kompleksowym wsparciem, z uwzględnieniem wszystkich narzędzi wskazanych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
6. Podjąć działania na rzecz wypełnienia przez Wójta Gminy Przewóz obowiązku złożenia rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny Radzie Gminy Przewóz oraz przedstawienia potrzeb związanych z realizacją tych zadań.
7. Formułować opinię, w oparciu o art. 100 ust. 4a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej odnośnie dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.
8. Uczestniczyć w dokonaniu oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz w regularnym sporządzaniu planu pomocy.
9. Rzetelnie rozpoznawać potrzeby rodzin, planować pracę z rodzinami przejawiającymi bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz przyznawać wsparcie adekwatnie do występujących potrzeb rodzin.

Za powstałe uchybienia odpowiedzialność ponosi kierownik jednostki.

Dokonano wpisu do książki kontroli.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197d cytowanej ustawy, jednostka kontrolowana może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich zastrzeżenia.

Jednostka kontrolowana jest zobowiązana w terminie 30 dni od otrzymania zaleceń pokontrolnych do poinformowania wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w 2 jednobrzmiących egzemplarzach, z których:

- egzemplarz nr 1 przekazano Kierownikowi jednostki kontrolowanej
- egzemplarz nr 2 wraz z aktami kontroli pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
ds. kontroli wspierania rodziny i pieczy zastępczej
w Wydziale Polityki Społecznej

Agnieszka Kraska

Ekspert ds. obsługi programów i rejestrów
w Wydziale Polityki Społecznej

Marta Radwańska

Kierownik komórki do spraw kontroli:

Z up. WOJEWODY LUBUSKIEGO

Grażyna Jelska
Dyrektor
Wydziału Polityki Społecznej